

divji podlogi. Izkušeno je, da se to drevje nerajše prime nego drevje na kutni. Staremu in močnejšemu drevju tudi ne daj roditi prvo leto po presaditvi, ker ni še proti nadzemeljskim delom svojim dovolj krepko, da bi nove korenine delalo. Kadar je bilo drevo vsajeno zgodaj v dobro, rodno zemljo, kadar so mu podzemeljski deli v ravnotežji z nadzemeljskimi, kadar je zdravo in krepko, tedaj ne škodi nič, ako daš zoreti nekaterim plodom, to je na vsaki veji največ po dvema. Ako zapaziš pozneje, da drevo ni naredilo poganjkov, pa odstrani vse plodove. Če sadjarju sploh nič ni do prvih plodov, in tudi radoveden ni, onda je bolje, da ne da roditi novo vsajenemu drevesu, ker rod vedno slabi, in drevo požene prihodnje leto tem slabše, kolikor več je rodilo. Ako ne mislimo drevju roditi dati, zatremo mu uže cvetje. Tudi cvetje porabi za razvoj obilo redilnih snovi, katere lahko prihraniš za leseno rast. Priporočeno je torej le one cvetne pope puščati, ki podaljšujejo rodne mladike. Ako pa vendar želiš dobiti nekaj plodov, pa pusti le toliko cvetnih popov, kolikor želiš plodov. Če ima drevo posamezne nadzemeljske dele, ki so v razmerji z drugimi premočnimi, naj prej le ti rodijo.

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

104.

Fanatizem šütov.

Kedar se skrije solnce za gorami nabere se sila sveta, Perzijancev, Turkov in tujcev v nekem poslopju blizu validejskega mosta. Poslopje to je ogromno, v dvoje nadstropij, v katerem imajo svoje poslovnice perzijanski grški in armenski veletržci. Sredi dvorišča stoji hišica za mešetarje. To dvorišče prirede za areno. Naokoli so lože, katere Perzijanci radi prepuščajo Evropejcem. Stene in stebri so prepreženi s črnim tuljem. Celi prostor je razsvetljen s svetilkami, katerih raznobojna stekla sipljejo bajno svetlobo. Mej gledalci sedi kaj pak tudi perzijanski poslanik sredi premnogih odličnih radovednikov. Turški vojaki pazijo na red.

Sedaj ti nerazumljivo petje naznanja, da se približava vrsta, katera oplakuje smrt Hassana in Husseina. Ta kup se žalostno prikazuje. Imani v plaščih, z vrpami okoli života nosijo zastave na čelu tem ljudem, ki se bijejo ploskoma z roko po golih prsih in kličejo vrstoma sedaj Hassan, sedaj Hussein. Hodža začne pevaje pripovedovati življenje Aliinih sinov, na kar z enakim napevom odgovarja množica. To jednolično petje pretrga v časih jokanje in tuljenje množice.

Za temi se pojavi druga vrsta, deca in mladina od šestih do dvajsetih let pod nadzorstvom učiteljev, kateri

sedaj posamič, sedaj vsi vkup opevajo mučeniško smrt Hassana in Husseina. Jeden deček stopi k perzijanskemu poslaniku in spregovori par besed.

Kedar se tudi ti umaknejo, prikaže se tretja vrsta. Grozni ljudje! Pred njimi nosijo mnogo zastav, vselej po dve beli, eno z imenom Hassana, drugo z imenom Husseina; nosijo tudi nekoliko zelenih zastav z levom in solncem. Za njimi vodijo dva bogato osedlana bojna konja mučenikov; ob sedlu jima visita ščita in krivi sablji. Na sedlu enemu konju sedita dva s krvjo poškrapljena goloba, katera je poslal Allah, da okopavši svoja krila v gorkejši Husseinovje krvi, odletita v Kerbelo n preplašenim vernikom naznanita smrt junakov.

Vse bolje se približava grozno trombanje tromb, katero prevpivajo divji klici: Hassan! Hussein! Sedaj se prikaže na lepem odru deček, ki se v znamenje žalosti neprenehoma posiplje s pepelom. Za njim se prisvetite dve ogromni plamenici, ki razsvetljavate hodže, noseče v rokah neke s pisanimi vrvami omotane palice, za njimi pa stopa trop tulečih ljudi.

Sedaj se uže z grozo opaža kup trapnikov, ki gledalce strahovito pretrese. Do dve sto njih stopa v dveh vrstah, mož poleg moža. Glave so jim gole in do kože obrite. Telo jim od vratu do pod kolen pokriva bela srajca brez rokavov. Vsak tuli: Hassan! Hussein! V desnici drži jatagan, s katerim se tako maha po glavi, da mu po čelu, po jataganu, po pesti in po srajci kri lije. Drugi Perzijanci pa rožljajo z lanci in se ž njimi tako bijejo po golih plečih, da so vsi višnjevi. Imani jih s svojim kričečim pevanjem neprenehoma spodbadajo na čim večje mučenje. Poiagoma se oddaljuje ta strašni kup v bližnje ulice okoli poslopja in gledalci dobé malo časa, da se odsopejo.

Čez kaj časa se zaslišijo trombe in trapniki se zopet povrnejo v poslopje. Gnjusnega prizora! Fanatizem se podvaja, glave so jim vse krvave in srajce vse s krvjo polite. Vse hujše še kričé. Da-si se mnogi kričači ne mahajo več po glavi, ker so uže mnogo krvi zgubili, krvave glave, so jim vendar grozne na pogled. Kedaj pa kedaj obstane kup, da obrišejo kri z oči enemu ali drugemu. Marsikater, ki je zelo ranjen, pade po tleh. Iman mu prestreže kri v posodico in pokrivši glavo s cunjo, vzdigne ga in odpelje. Včasih iztrgajo koga, ki se je posebno nevarno ranil, s silo iz vrste, a drugim odbijajo od zadaj z gorjačami vdarce jatagenovo, da se ne usmrté. Vkljub temu se dogodi, da takov mučenik izdihne od vlastnih vdarcev. Pa kaj, saj gre ves gorak v nebesa, ki se odpirajo vsakemu, kateri od svetih ran pogine. Leta 1885 jik je petorica dosegla to srečo.

Tako se završuje svečanost, ki se vsakega leta ponavlja. Trapniki gredo potem v kopelj. Drugega dne gredo vsi vkup na perzijansko pokopališče v Skader, da ondi pod cipresami molijo. Perzijanec neče, da ga pokopljejo v Evropi.

Dvojemu se moramo čuditi, prvič potrpežljivosti Turkov, ki s svojimi vojaki pazijo na red pri svečanosti

krivovercev, a drugič, da Perzijanci, ki so sicer dosta bistrega uma, uganjajo take neumnosti. Ali vse to nam dovoljno pojasnuje edina beseda: fanatizem!

(Dalje nasl.)

Politične stvari.

Govor poslanca dr. Poklukarja

v državnozborni seji dne 1. marca t. l.

(Dalje).

Preidem k onemu, kar sem posebno hotel omeniti pri poljedelskemu ministerstvu, to je k vprašanju o sušenju ljubljanskega močvirja, oziroma ostalih deželnih melioracijskih del. Tudi tu moram hvaležno priznavati, da se je letos osobito pričelo z zgornjim delom Save, Korenske Save, in da sedaj vlada skupno z deželo izvršuje dotične postave, katere je sklenil deželni zbor; ravno takó moram z zahvalo omenjati predlogo načrtov za vrejenje hudournikov v vipavski dolini. Ti načrti so se mej minolim deželno-zbornim zasedanjem poslali kranjskemu deželnemu odboru, toda ker pri teh listnicah ni bilo stavbenega načrta in mej zasedanjem čas ni dopuščal potrebnih preiskav na licu mesta, deželnemu zboru ni bilo mogoče izvršiti zakonodajnega čina, ki ga je menda želela vlada, da bi se bilo moglo že tekom tega leta pričeti z vrejevanjem hudournikov v naši sicer rajski vipavski dolini.

Dalje zahvalno priznavam, da se pri teh vrejevalnih delih morejo po moji sodbi imenovati načrtani troški zmerni in da so v pravem razmerju k učinkom, katere obetajo vrejenja hudournikov. S hvaležnostjo omenjam tudi osuševalnih del, katera je minulo leto izvršilo poljedelsko ministerstvo v notranjskih kotlastih dolinah pri Planini, Cirknici in Ložu, oziroma tudi v postojnskih dolinah. Pri teh osuševalnih delih v zvezi z osušenjem ljubljanskega barja se je pač vnel boj med tehniko, ki je nekoliko omajal to vprašanje.

Tekom minolega leta so bile na ljubljanskem barju izredno velike povodnji, ki so provzročile mnogo škode; ker so se ob istem času razširili sesalniki v notranjskih dolinah, navstala je po mojem mnenju nikakor opravičena sumnja, da so ta osuševalna dela še pospešila napominane povodnji.

O tem so tehniko, ki se pečajo s tem vprašanjem, mnogo pisali; jaz za svojo osebo morem izreči sodbo, seveda nikakor ne kot strokovnjak, da povodnji niso v nikakoršni zvezi z osuševalnimi deli v notranjskih dolinah.

Bojazen je pa vendar tu, in na drugi strani potreba, da se kolikor mogoče hitro reši vprašanje o osušenju ljubljanskega barja. Zavlačuje se ta zadeva sedem do osem let, da, odkar je navstalo barje. Napravili so se načrti in vsled naloga poljedelskega ministerstva alter-

nativen načrt. O teh dveh načrtih se je minolo jesen že sklicala enketa, ki naj bi bila razsodila, kateri izmed obeh načrtov naj bo podlaga delom. Enketa pa je imela nesrečen izid. Poprava sejnega zapisnika je bila povod, da se je še enkrat sklicala enketa. Prva enketa se je odločno izrekla za izvršitev alternativnega načrta, da se zgloboči struga skozi Ljubljano in ne v Grubarjevem prekopu. Troški so bili proračunjeni na 700.000 gld. Druga enketa je zopet drugače sklenila, da se namreč množina vode v eni sekundi zmanjša od 470 na 400 kubičnih metrov. Varnostno razštevno število, katero so priporočali vsi strokovnjaki, se je tukaj prezrlo, menda zaradi tega, da bi se zmanjšali troški.

Jaz nisem zadovoljen s tako preložitvijo vprašanja. To je po mojem mnenju nesreča za dotične posestnike. Škoda, ki se je napravila minulo leto, znaša stotisoče goldinarjev; zaradi tega želim, naj se poljedeljsko ministerstvo sporazumno s kranjsko deželno vlado in deželnim odborom hitro poprime te zadeve ter jo brže bolje reši, takó, da se bo moglo vsaj z enim delom dela pričeti že v bližnjem času. So dela, ki se morejo popolnoma neodvisno s troški 200.000 gld. izvršiti; preverjen sem, da je ljubljansko barje predmet, za kateri se izplačajo tolike žrtve, da se reši poljedelstvo. (Prav dobro! na desnici)

(Dalje nasl.)

Govor poslanca Šukljeja

v državnozborni seji dne 28. februarija t. l.

(Dalje).

Menim tedaj, da se bo moral ta davek ravno tako primerno znižati, kakor neposrednje davščine, o katerih je govoril gospod poslanec z Gališkega. Po mojem mnenju pa je to le tedaj mogoče, ako v sistem neposrednjega obdačevanja s prestrojitvijo sedanje dohodnine, ki se večinoma po krivici tako imenuje, uvrstimo premakljiv in ploden davek, oprt na načelo progresivne splošnje osebne dohodnine. Ta davek bi se potem mogel tako vrediti, da bi se višal z večjo, nižal pa z manjšo državno potrebščino. V tem slučaju bi se moglo v slučaju zadrege ali vreditve denarne vrednosti lahko dobiti posojilo, ki bi se naslanjalo in poplačalo z zvišanim davčnim merilom take dohodnine. Menim tedaj, da vlada ne sme več čakati s pametnim načrtom take progresivne dohodnine, ter izražam vsaj nado ter celo verujem, toliko vročekrvn sem, da bo ta načrt, ako bo umen, narod sprejel z naklonjenostjo.

Končal sem, slavna gospoda, kar sem hotel povedati k proračunu. Opravičenih gospodarstvenih teženj svoje ožje domovine danes ne bodem razpravljajal. Res je, da se je Kranjska ravno tako zanemarjala, zadnji čas morebiti še bolj, kakor na pr. Galicija in Dalmacija. Res je tudi, da so avstrijske vlade cela desetletja v prvi